

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Калінін В.О.

**ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ
«ДІАЛОГ КУЛЬТУР»
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Монографія

Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
Житомир
2007

ББК 60.524.22

K17

УДК 378147:811. 111+316.733

*Рекомендовано до друку
вченою радою Житомирського державного університету імені Івана
Франка від 31 серпня 2007року, протокол № 1*

Рецензенти:

- Жуковський В.М.** - доктор педагогічних наук, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін національного університету "Острозька академія";
- Іванченко А.В.** - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи Житомирської філії Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна";
- Редько В.Г.** - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачий лабораторією навчання іноземних мов Інституту педагогіки АПН України.

Калінін В.О.

**Педагогічна технологія "діалог культур" як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови: Монографія / За заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. - 276 с.
ISBN 978-966-485-002-2**

У монографії схарактеризовано сутність професійної компетентності майбутнього викладача іноземної мови в умовах нової мовної політики в Європі; визначено місце соціокультурної компетенції у структурі професійної компетентності вчителя іноземної мови, детально описано її складові, здійснено порівняльний аналіз рівня сформованості професійної компетентності вчителя іноземної мови; розроблено педагогічну технологію навчання засобами "діалогу культур".

Монографія адресована науковцям студентам, магістрантам, аспірантам, докторантам, викладачам вищих навчальних педагогічних закладів.

60.524.22

ISBN 978-966-485-002-2

**Видавництво Житомирського державного
університету імені Івана Франка, 2007**

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	4
Вступ	5-7
Розділ I. Професійна компетентність учителя іноземної мови як педагогічна проблема	
1.1. Сутність професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови	8-23
1.2. Місце соціокультурної компетенції у структурі професійної компетентності вчителя іноземної мови	23-41
1.3. Теоретичні засади формування соціокультурної компетенції як ключової складової професійної компетентності у вітчизняній та зарубіжній літературі	42-50
Висновки до першого розділу	50-51
Розділ II. Особливості формування професійної компетентності вчителя у новому етнокультурному просторі	
2.1. Стан професійної підготовки вчителя: соціокультурний аспект	52-62
2.2. Критерії та показники рівня професійної готовності вчителя до роботи у соціокультурному контексті	62-75
2.3. Порівняльний аналіз сформованості рівня професійної компетентності	75-96
Висновки до другого розділу	96-97
Розділ III. Педагогічна технологія формування професійної компетентності майбутнього вчителя засобами діалогу культур	
3.1. Експериментальна програма організації дослідження	98-109
3.2. Упровадження педагогічної технології у процес підготовки майбутнього вчителя	110-135
3.3. Динаміка процесу формування професійної компетентності майбутнього вчителя	135-159
Висновки до третього розділу	159-160
Висновки	161-164
Список використаних джерел	165-181
Додатки	183-291

ЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

СКК - соціокультурна компетенція

ПСКК - професійна соціокультурна компетенція

СК - соціокультурний(а)

ІМ - іноземна мова

ВНЗ - вищий навчальний заклад

ЕГ- експериментальна група

КГ - контрольна група

ЗНЗ - загальноосвітній навчальний заклад

ВСТУП

У „Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті” підкреслено, що держава повинна забезпечувати виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється ... виховання людини демократичного світогляду, яка дотримується громадянських прав і свобод, з повагою ставиться до і традицій, культури, віросповідання та мови спілкування народів світу” [172, с.2]. У зв’язку з цим змінюються і функції вчителя, його діяльність орієнтується на створення умов для саморозвитку суб’єктів учіння, формування і розвитку потреб та здібностей суб’єкта навчального процесу. За цих умов метою реформи вищої освіти на нових законодавчих і методологічних засадах є досягнення принципово нового рівня якості професійної підготовки фахівця у вищій школі. Постає проблема такої організації навчального процесу у ВНЗ, яка б дозволила з найменшими витратами часу сформувати кваліфікованого фахівця, здатного до творчої професійної діяльності.

Рівень професійної підготовки сучасного вчителя не задовольняє потреб сьогодення, а численні її зміни не дозволяють принципово покращити якість практичної підготовки майбутніх учителів.

Сьогодні студент ВНЗ має широкий спектр можливостей професійного обміну з представниками інших культур, а сучасний школяр - іншомовного спілкування зі своїми ровесниками з країн, мова яких вивчається. Отже необхідність формування соціокультурної компетенції як однієї з основних цілей навчання ІМ у всіх закладах освіти України обумовлює соціальний запит.

Нове призначення іноземної мови спричинило необхідність зміщення акцентів й в підготовці вчителів. Перед педагогічними ВНЗ постала проблема приведення теорії й практики навчання відповідно до потреб сучасності. Однак наші спостереження, бесіди і спеціально проведена діагностика вчителів ІМ показали, що на практиці намітилися негативні тенденції, які проявляються у нерівномірності сформованості окремих компонентів професійної компетентності, дидактофобії, стереотипності у підходах до організації навчання ІМ у нових полікультурних умовах. Свідченням цього є недостатня широта поглядів в інтерпретації СК явищ інших народів, необізнаність у галузі інноваційних технологій, які

Калінін В.О.

**Педагогічна технологія "діалог культур" як засіб формування професійної
компетентності майбутнього вчителя іноземної мови**

використовуються в зарубіжному педагогічному досвіді, невміння адаптувати СК помилку учнів і визначити шляхи її запобігання.

З огляду на необхідність модернізації змісту, форм і методів професійної підготовки майбутнього вчителя ІМ, зумовлених Болонським процесом, європейськими документами, що регламентують нову мовну політику в Європі і в Україні, з метою ефективного формування професійної компетентності майбутнього вчителя СКК нами розглядається як ключовий елемент професійної компетентності студентів у вищому педагогічному закладі. Недостатня розробленість цієї проблеми та її актуальність, невідповідність між заявленою потребою суспільства в учителях, які володіють високим рівнем ПСЮК, і реальним станом формування цієї компетенції у процесі формування професійної компетентності студентів ВНЗ зумовили необхідність написання даної монографії.